

۱۰میلیارد دلار برای سیتی گروپ

بانک آمریکایی سیتی گروپ اعلام کرد، برای ادامه فعالیت‌های بانکی و مالی خود نیازمند ۱۰ میلیارد دلار دیگر کمک‌های مالی دولت واشنگتن است، روزنامه نیویورک تایمز نوشت: بانک سیتی گروپ از آواخر سال ۲۰۰۸ تاکنون بیش از ۴۵ میلیارد دلار کمک مالی از کاخ سفید دریافت کرده است.

اجاره در دبی نصف شد

میزان اجاره‌بها برای دفاتر کار و اداری در مناطق آزاد دبی بیش از ۶۰ درصد کاهش یافت، نرخ اجارهبها در ساختمان‌های خصوصی در مناطق آزاد دبی از ۲۴۰ تا ۳۸۰ درهم به ازای فوت مربع طی سه ماه سوم ۲۰۰۸ به کمتر از ۹۲ تا ۱۸۰ درهم طی سه ماه نخست ۲۰۰۹ کاهش یافت.

یافتن یا آزادی!

• محسن رنانی •

حکومت عمل کند و نگذار حکومت به ولخرجی‌های معطوف به اغراض سیاسی گرایش یابد یا جامعه را به سوی فروپسستگی اجتماعی سوق دهد. عربستان سعودی، کویت و عراق دوره صدام از نمونه کشورهایی هستند که در غیاب آزادی سیاسی، حکومت نفتی از آزادی اقتصادی بهره برده است تا پایه‌های یک حکومت استبدادی تبارگمارانه و خانوادگی را تحکیم کند. و سوئد نمونه یک کشور نفتی است که وجود آزادی سیاسی نگذاشته است حکومت به یک حکومت رانتی فاسد و ناکارآمد تبدیل شود.

اما بی‌نفت، آزادی اقتصادی بر آزادی سیاسی مقدم است چون منطق تحولات تاریخی این را نشان داده است. یعنی تاریخ سراغ ندارد کشوری را که آزادی سیاسی داشته باشد ولی آزادی اقتصادی نه. یعنی بر ستر آزادی اقتصادی است که آزادی سیاسی می‌رویسد. در یک حکومت غیررانتی (یعنی حکومتی که متکی به منبع رایگان حاصل از فروش نفت یا هر نوع منبع طبیعی دیگر نیست) به‌طور طبیعی آزادی اقتصاد، آزادی سیاسی را به دنبال خود می‌آورد. و البته آزادی سیاسی نیز به نوبه خود، آزادی اقتصادی را تحکیم می‌کند، چون در شرایط بدون نفت، این حکومت است که نیازمند گرفتن منابع مالی از جامعه است. در چنین حکومتی در بلندمدت نمی‌شود هر دو تنوع آزادی اقتصادی و سیاسی را از مردم گرفت. چون در این صورت نظام تولیدی نمی‌تواند مزادداهای

همیشه برای نیروی عظیم اجتماعی که در زمان مرحوم دکتر مصدق برای ملی سازی نفت «هدر» رفت غیبطه می‌خورم. آن نحوه ملی سازی، تیغ نفت راز دست خارجی عاقل گرفت و به دست زنگی مست داخلی داد

است. چین نیز در دو دهه اخیر – البته با کندی – در همین مسیر در حال پیشروی است. پس جامعه کنونی ایران برای راهی‌از عقب‌ماندگی اقتصادی و فروماندگی تاریخی‌اش در چنبره استبداده باید یکی از این دو کار را انجام دهد و در انجام آنها پایمردی کند: یا نفت را از حکومت بگیرد یا آزادی را.

چرا صنعت نفت ملی نشد

مردمی شدنی که ناتمام ماند

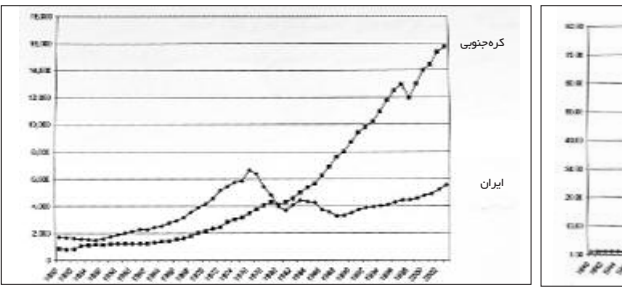
• محمد چگینی •

است که نفت با خون دل ملی شد ولی متأسفانه دولتی نگاه داشته شد واز مردمی کردن آن (که روح ملی‌کردن نفت بود) باسیاست‌های آمریکا و انگلیس در دهه ۳۰ باز نگاه داشته شدیم، آنها که خود را زخم خورده نهضت ملی نفت می‌دیدند پس از کودتای سال ۳۲ با روی کار آوردن دولت وابسته به خود ترجیح دادند که این ثروت عظیم ملی به صورتی که خود می‌خواهند در دستان آن دولت باقی بماند. شاهد این مدعا قراردادهای کلان شرکت‌ها و کارتل‌های نفتی آمریکایی و انگلیسی است که از آن بعد با شرکت ملی نفت به امضا می‌رسید تا از این طریق بتوانند به اهداف خود برسند. موافقتنامه نفتی کنسرسیوم ۱۹۵۴م به طور جدی روح ملی‌سازی نفت را از بین برد گرچه صورت ظاهری آن را حفظ کرد. [۲]

استفانه دولت‌های بعد نیز به هر دلیل این روند را ادامه دادند به گونه‌ای که در سال۵۷ ودر آستانه انقلاب اسلامی تقریباً اکثر کارهای کلیدی نفت در دست بیگانگان بود. با پیروزی انقلاب اسلامی دست شرکت‌ها و کارتل‌های آمریکایی و انگلیسی از نفت کوتاه شد لیکن دو بیماری مزمن بر جای ماند. ۱- در دست دولت بودن به جای در دست مردم بودن ۲- اسارت تکنولوژیکی، البته این دومی با رشدهای انسان‌های خودیار تا حدود زیادی کاهش یافته ولی اولی همچنان پلر جا و با تاسیس شرکت‌های جدید و تعریف عرصه‌های جدید گسترده‌تر شده است. عدم تغییر و پیشرفت متناسب با منابع مصرف شده(۲۸۰۰ میلیارد دلار) نشان می‌دهد که با وجود دگرگونی برخی عوامل پارامتر اصلی که باید تغییر کند، دست نخورده باقی مانده است و تنها وجهی که

متأسفانه دولت‌های بعد نیز به هر دلیل این روند را ادامه دادند به گونه‌ای که در سال۵۷ ودر آستانه انقلاب اسلامی تقریباً اکثر کارهای کلیدی نفت در دست بیگانگان بود. با پیروزی انقلاب اسلامی دست شرکت‌ها و کارتل‌های آمریکایی و انگلیسی از نفت کوتاه شد لیکن دو بیماری مزمن بر جای ماند. ۱- در دست دولت بودن به جای در دست مردم بودن ۲- اسارت تکنولوژیکی، البته این دومی با رشدهای انسان‌های خودیار تا حدود زیادی کاهش یافته ولی اولی همچنان پلر جا و با تاسیس شرکت‌های جدید و تعریف عرصه‌های جدید گسترده‌تر شده است.

۱-] رزاقی ابراهیم، ایران، ۴/ ۱۳۸۷/ ۲۸۷ [۲-] امیر حسینی بهاره. ر اعتماد ملی، شماره ۳۲۵، ۱۳۸۴/ ۸۵ [۳-] آمار سالانه صندوق بین‌المللی پول

مقایسه تولید ناخالص داخلی ایران و کره جنوبی

اتحاد علیه بحران

چین و ترکیه برای همکاری به منظور مبارزه با بحران مالی بین‌المللی به توافق رسیدند.لوفوخه – معاون کنفرانس مشورت سیاسی خلق چین – در دیدار با احسان ارسلان رئیس گروه دوستی ترکیه و چین –در یکن درباره همکاری میان دو کشور برای مقابله با پیامدهای بحران مالی به توافق رسید.

نیم‌نگاه

عدالت از نگاه صدر

• یدالله دادگر •

عدالت مفهومی است که مورد توجه تمام اندیشمندان بوده است. تمامی فیلسوفان در این مقوله عدالت‌طلب بوده اما اختلاف آنها بر سر برابری چه چیزی است یا به بیانی دیگر عدالت در چه چیز تجلی می‌یابد. در واقع از این بحث به‌عنوان متغیر کنونی یاد می‌شود که از سوی آمارتاریس مطرح شده است. متغیر کنونی نقطه عطفی در مباحث عدالت و برابری به حساب می‌آید این متغیر که با سوال «عدالت در چه چیز» مطرح می‌شود می‌تواند به تنوع فقهایی و گفتاری میان اندیشمندان مختلف پاسخ دهد. اگر از این منظر به دیدگاه‌های سید محمدباقر صدر به‌عنوان یکی از پایه‌گذاران اقتصاد اسلامی توجه‌شود به نکات قابل تأملی در این زمینه خواهیم رسید. از آنجا که اندیشه محمدباقر صدر متأثر از آموزه‌های وحیانی و اسلامی است علاوه بر یافته‌های بشری که در طول تاریخ به دست آمده داده‌های وحیانی نیز در تعیین اهداف و آرمان‌های او مؤثر است، برای نمونه، طبق اندیشه دینی، قوانین کلی حاکم بر هستی و زندگی انسان مبای‌مبای مشخص داشته و رو به سوی مقصد و هدف مشخصی دارد. از این رو حرکت طبیعت، تصادفی نبوده و سازگار با آن، انسان می‌تواند اصول معینی در زندگی خود جاری کند. متون اسلامی از جمله نظریه‌های محمدباقر صدر نشان می‌دهد که نظریه عدالت وی دارای متغیر کنونی چندوجهی است.برای نمونه، او بر عدالت و برابری در فرصت‌ها تأکید دارد. به اعتقاد صدر برابری فرصت‌ها بخشی از هدف اقتصاد اسلامی را که همان عدالت اجتماعی است محقق خواهد کرد. صدر آزادی برابر و عدالت در توزیع امکانات اولیه و منابع را نیز به‌عنوان محقق‌کننده بخشی از هدف اقتصاد اسلامی پذیرفته است. صدر فاکتورهای اقتصادی تولید و توزیع ثروت و ثروت‌های حاصله را که با استفاده از دولت بزرگ و قوانین و مقررات بدنبال ایجاد جماعه‌ای با بیشترین رفاه برای افراد است غیرعقلانی و غیرمفید عنوان می‌کند. صدر در نظریه خود برای رسیدن به درجه بالایی از یک جامعه غیرطبقاتی تلاش دارد که نظام اقتصادی آن با کمک پشتوانه اخلاق اسلامی به سوی عدالت اجتماعی و برابری به پیش رود. صدر معتقد است نهادهای تولید و توزیع ثروت باید براساس معیارهای عادلانه در میان احاد افراد جامعه توزیع گردد. چرا که به نظر او افراد جامعه حق یکسانی برای بهره‌مندی از منابع ثروت جامعه دارند. او از طرح نظریه قبل از تولید تأکید دارد که منابع مادی مانند زمین، مواد اولیه و وسایل کار باید براساس نظام توزیعی حاکم در جامعه سامان یابد. صدر معتقد است اسلام بر خلاف سرمایه‌داری، توزیع ثروت را نه به مفهوم محدود آن یعنی توزیع محصول بلکه به مفهوم وسیع‌تر و عمیق‌تری شامل توزیع عوامل تولید باشد منظور می‌دارد. یعنی اسلام با وضع مقررات مخصوص درباره مالکیت خصوصی به احتیاجات مادی و رشد معنوی انسان پاسخ داده و آنها را امکان‌پذیر ساخته است. در اثر روابط انسانی واجتماعی که هر فرد به‌عنوان جزئی از کل، قسمتی از ترکیب اجتماعی را می‌سازد یک سلسله احتیاجات عمومی پیدا می‌شود. اسلام این دسته از نیازمندی‌های عمومی را از راه مالکیت عمومی بعضی از منابع ثروت برطرف کرده است و در مواردی هم که تأمین نیازها از طریق مالکیت خصوصی غیرممکن بوده و تعادل عمومی در معرض اختلال قرار گرفته انسان در مظان محرومیت قرار گرفته مالکیت دولت محل بحث قرار می‌گیرد تا اختیارات قانونی تعادل عمومی را حفظ کند. صدر تلاش دارد از همان قبل از تولید شرایط نگهدنه‌ای فراهم شود که اختلافات طبقاتی بروز نکند و پذیرش مالکیت عمومی و دولتی به برطرف ساختن نیازهای محرومان توجه شود. او معتقد است مجوز و علت پذیرش حقوق خصوصی در زمین و منابع طبیعی اولیه «پزش کار» برای بهره‌برداری از آن است و اگر منبع یاد شده بدون استفاده بماند و رو به خرابی گذارد از مالکیت خصوصی خارج می‌شود و به مالکیت عمومی درمی‌آید در نظریه عمومی توزیع قبل از تولید، صدر به دو جنبه سلبی و ایجابی توجه دارد.او در جنبه سلبی نتیجه می‌گیرد که فرد بدون انجام کار متناسب با لازم از نظر قانونی در هیچ‌یک از ثروت‌های طبیعی، صاحب حق خاصی که او را از دیگران متمایز گردانده نمی‌شود و در جنبه ایجابی نتیجه می‌گیرد که کار منشأ حقوق و مالکیت خصوصی در ثروت‌های طبیعی است. آیت‌الله صدر باور دارد که با پذیرش اصل سهمیم بودن انسان‌ها در ثمرات مالکیت عمومی و دولتی، ضمانت اجتماعی تأمین گشته و آزادی اقتصادی محدود به حفظ حدود مصالح عمومی می‌شود و ثروت در دست عدای تمرکز نمی‌یابد و زمینه نابودی فقر فراهم می‌شود. صدر برخلاف دیگران که با پذیرش عدالت و برابری در یک اوضاع و احوال نیازبراری در شرایط دیگر را توجیه می‌کنند به برابری به دید ابزاری نگاه نمی‌کنند بلکه عدالت را آرمان می‌داند.

© عضو هیات علمی دانشگاه مفید

شاید کمتر اتفاقی را در یکصد سال اخیر چون ملی شدن صنعت نفت بتوان یافت که در جهت احیای حقوق کشور رخ داده باشد. قانون ملی کردن نفت به دولت ماموریت داد تا کلیه عملیات اکتشاف، استخراج و توسعه و بهره‌رداری نفت را در سراسر کشور بر عهده گیرد و حقوق از دست رفته ملت ایران را بازپس گیرد[۱]. ولی آیا تا کنون به این مسأله فکر کرده‌ایم چرا ملت ما به‌رغم فروش صدها میلیارد دلار(از ۲۰۲ هزار بشکه که روز در سال ۱۳۲۹ تا قریب ۴ میلیون بشکه فعلی[۱]) در ۵۷ سال هنوز در حسرت چشیدن طعم ثروت نفت بر سر سفره‌های خود است، به گونه‌ای که حتی برخی آرزوی نداشتن آن را می‌کنند که اگر نبود ما به خود می‌امدیم و راه بهتر می‌پیمودیم(لسانی، ابوالفضل، طلای سیاه یا بلای ایران، تهران انتشارات امیرکبیر، سال ۱۳۵۷). برآورد تولید نفت ما از سال ۱۳۲۰ تا ۱۳۲۹ ۱۳۸۶ در حدود ۷۰ میلیارد بشکه است که ارزش حال آن بنا توجه به قیمت‌های کاهش یافته امروزی (۴۰ دلار) برابر ۲۸۰۰ میلیارد دلار می‌باشد. آیا از خود پرسیده‌ایم با این ثروت عظیم نسبت به کشورهای مشابهی مانند ترکیه که از این ثروت بی‌بهره بوده‌اند به چه برتری اقتصادی دست یافته‌ایم؟ جالب است بدانیم در سال ۱۹۵۰ معادل ۱۳۲۹ تولید ناخالصی

۱- نمودار تولید نفت ایران از سال ۱۳۳۹ (۱۹۵۱) تا ۱۳۸۶ بر اساس هزار بشکه در روز

۲- نمودار میانگین سالانه بهای هر بشکه نفت خام به دلار از سال ۱۳۱۹ به بعد

